

НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКАТ
“Правни аспекти савремених друштвених кретања у Републици Србији” -
за период 01.01.2019. – 31.12.2021. године

Издавач

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици,
Правни факултет

За издавача

Проф. др Душанка Јововић, декан

Главни и одговорни уредник

Проф. др Јелена Беловић, руководилац пројекта

Секретар пројекта

Проф. др Страхиња Миљковић

Уређивачки одбор

Проф. др Душанка Јововић
Проф. др Владимир Боранијашевић
Проф. др Олга Јовић Прлаиновић
Проф. др Дејан Мирковић
Доц. др Бојан Бојанић
Доц. др Здравко Грујић

Технички уредник

Младен Тодоровић

Дизајн корица

Кварк Краљево

Штампа

Кварк Краљево

Тираж:

50 примерака

ISBN 978-86-6083-067-0

**Штампање овог зборника помогло је Министарство просвете, науке и
технолошког развоја Републике Србије**

Др Владимир БОРАНИЈАШЕВИЋ*

347.952(497.11)

ПРЕДЛОГ ЗА ИЗВРШЕЊЕ НА ОСНОВУ ВЕРОДОСТОЈНЕ ИСПРАВЕ

Апстракт: Предлог за извршење представља иницијалну процесну радњу извршног повериоца којом покреће поступак извршења ради принудног намирења сопственог потраживања. Поред извршне исправе, основ за извршење може представљати и веродостојна исправа, те је одредбама Закона о извршењу и обезбеђењу Републике Србије регулисан предлог за извршење на основу веродостојне исправе. Овим предлогом извршни поверилац покреће поступак извршења ради намирења новчаног потраживања чије постојање са високим степеном може да докаже веродостојном исправом. Предлог за извршење на основу веродостојне исправе има специфичну садржину јер пре поступка извршења није вођен поступак у коме би постојање потраживања било несумњиво утврђено. Аутор у раду указује на врсте веродостојних исправа, анализира законске одредбе које се односе на предлог за извршење на основу веродостојне исправе, детаљно обрађује све елементе његове садржине и сумарно приказује решење о извршењу које суд доноси на основу веродостојне исправе.

Кључне речи: *предлог за извршење, веродостојна исправа, суд, извршни поверилац, извршни дужник, јавни извршитељ.*

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Поступак извршења представља посебан грађански судски поступак у коме се принудним путем остварује потраживање извршног повериоца које се није могло остварити на други начин. У поступку извршења, применом принуде, у прописаном поступку, долази до коначног намирења потраживања извршног повериоца.

Поступак извршења се може покренути по службеној дужности или предлогом извршног повериоца. Одредбама Закона о извршењу и обезбеђењу Републике Србије,¹ прописано је да се поступак извршења и

* Редовни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, vladimir.boranjasevic@pr.ac.rs

¹Закон о извршењу и обезбеђењу, „Сл. Гласник РС“ бр. 106/2015, 106/2016 – аутентично тумачење, 113/2017 – аутентично тумачење и 54/2019. У даљем тексту: ЗИО.

поступак обезбеђења покрећу тако што извршни поверилац подноси предлог за извршење на основу извршне или веродостојне исправе или предлог за обезбеђење, а по службеној дужности покрећу се само ако је законом одређено.² Поступак извршења се по службеној дужности покреће кад извршну исправу представља решење о трошковима парничног или кривичног суда који су исплаћени из предрачунских средстава суда, када је извршна исправа решење о новчаној казни која је изречена због повреде процесне дисциплине, када се ради о новчаним казнама које су изречене због повреде едиционе дужности, када се ради о наплати судских такси и када извршна исправа потиче од самог извршног суда.³

Поступак извршења се, дакле, покреће предлогом извршног повериоца у оним ситуацијама када законом није одређено покретање поступка по службеној дужности и када извршни поверилац, сходно начелу диспозиције, одлучи да принудно реализује своје нереализовано потраживање. У случају да постоји потреба за принудним извршењем,⁴ извршни поверилац, као титулар права на принудно намирење свог потраживања, подиже предлог за извршење и предлогом, као иницијалном радњом, покреће поступак извршења.

Како основ за извршење могу бити извршна и веродостојна исправа, законом су прописана правила о предлогу за извршење на основу извршне исправе и предлогу за извршење на основу веродостојне исправе. У овом раду пажња је посвећена предлогу за извршење на основу веродостојне исправе.

1. ПРЕДЛОГ ЗА ИЗВРШЕЊЕ НА ОСНОВУ ВЕРОДОСТОЈНЕ ИСПРАВЕ

Предлог за извршење на основу веродостојне исправе представља радњу извршног повериоца којом он покреће поступак извршења ради намирења свог потраживања принудним путем. Како и сам назив предлога говори, ради се о предлогу који извршни поверилац подноси на основу

²Чл. 3. ст. 1. ЗИО.

³Тако: Станковић, Г. – Боранијашевић, В. – Право извршења и право обезбеђења, Правни факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Косовска Митровица, 2017, стр. 95.

⁴Потреба за принудним извршењем постоји увек када извршни дужник није добровољно намирио потраживање извршног повериоца и није у року за добровољно намирење поступио по налогу суда садржаном у кондемпнаторној судској пресуди. Како је извршном дужнику диспозитивом пресуде било наложено да се на одређени начин понаша – данештода, учини, трпилипропусти он се на тај начин није понашао, настаје потреба за принудним извршењем потраживања повериоца које је утврђенонанесумњив и ауторитативанначин у поступкузапругањеаправнезаштите, а није намирено.

веродостојне исправе, као исправе којом у високом степену може доказати постојање потраживања чије намирење захтева у поступку извршења. Предлогом за извршење на основу веродостојне исправе извршни поверилац може захтевати принудно намирење само новчаног потраживања. Садржина овог предлога и поступање суда по овом предлогу детаљно су уређени одредбама ЗИО.

2. ВЕРОДОСТОЈНА ИСПРАВА

Веродостојна исправа је исправа која представља основ за извршење и којом се чини вероватним постојање одређеног новчаног потраживања чије намирење треба спровести принудним путем. Веродостојна исправа је квалификована исправа која је основ за извршење у одређеним ситуацијама предвиђеним одредбама ЗИО, када потраживање извршног повериоца није утврђено у парничном поступку који је раније вођен и када се постојање потраживања у високом степену управо доказује том исправом. Веродостојне исправе могу да буду појединачни правни акти који потичу од извршног повериоца или извршног дужника или двострани правни акти, док поједине веродостојне исправе могу да потичу само од одређених субјеката.⁵

Историјски посматрано, врсте веродостојних исправа на основу којих је могао бити покренут поступак извршења мењале су се у законским текстовима који су регулисали извршну судску процедуру. Закон о извршном поступку из 1978. године⁶, предвиђао је да се извршење ради остваривања новчаног потраживања правног лица могло одредити и на основу веродостојне исправе.⁷ Управо одредбама ЗИП 1978. године је по први пут у наш правни систем уведен поступак извршења на основу веродостојне исправе. Увођење овог поступка је требало да замени вођење посебног парничног поступка за издавање платног налога јер се сматрало да парнични поступак треба изоставити у оним ситуацијама када је потраживање неспорно и када се постојање потраживања доказује веродостојном исправом којом се потраживање у високом степену чини вероватним.⁸ Према ЗИП 1978, веродостојну исправу су представљали:

⁵Станковић, Г. – Лексикон грађанског процесног права, Службени гласник, 2018, стр. 31.

⁶Закон о извршном поступку, „Сл. лист СФРЈ“ бр. 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 и 35/91. У даљем тексту: ЗИП 1978.

⁷Чл. 21. ст. 1. ЗИП 1978.

⁸Вид. Станковић, Г. – Боранијашевић, В. – Право извршења и право обезбеђења, 2017, стр. 104-105. У том смислу и: Кеча Р., Кнежевић, М. – Грађанско процесно право, Приручник за полагање правосудног испита, Службени гласник, Београд, 2017, стр. 567; Познић, Б., Ракић-Водинелић, В. – Грађанско процесно право, Савремена администрација, 1999, стр. 446; Трива, С. – Белајец, В. – Дика, М. – Судско извршно право, општи део, Информатор, Загреб, 1980, стр. 132.

фактура, меница и чек са протестом и повратним рачуном кад је то потребно за заснивање потраживања, јавна исправа, извод из оверених пословних књига, по закону оверена приватна исправа и исправа која по посебним прописима има значај јавне исправе, док се фактуром сматрао и обрачун камате.⁹

Закон о извршењу и обезбеђењу из 2011. године¹⁰ предвиђао је следеће веродостојне исправе: 1) меница и чек домаћег или страног лица, са протестом ако је то потребно за заснивање потраживања; 2) обвезница и друга хартија од вредности издата у серији, која имаоцу даје право на исплату номиналне вредности; 3) фактура (рачун) домаћег или страног лица, са отпремницом или другим писменим доказом да је извршни дужник обавештен о насталој обавези; 4) извод из пословних књига за извршене комуналне и сличне услуге; 5) јавна исправа која конституише извршиву новчану обавезу; 6) банкарска гаранција; 7) акредитив; 8) оверена изјава извршног дужника којом овлашћује банку да са његовог рачуна изврши пренос новчаних средстава на рачун извршног повериоца; 9) обрачун камате са доказима о основу доспелости и висини потраживања; 10) привремена или окончана ситуација у вези са извршеним грађевинским радовима; 11) обрачун о награди и накнади адвоката.¹¹

Према важећем ЗИО, веродостојну исправу представљају: меница и чек домаћег или страног лица, са протестом ако је потребан за заснивање потраживања; извод из Централног регистра хартија од вредности о стању на рачуну законитог имаоца обвезница или инструмента тржишта новца (трезорски, благајнички и комерцијални записи) и одлука о њиховом издавању; рачун домаћег или страног лица, са отпремницом или другим писменим доказом о томе да је извршни дужник обавештен о његовој обавези; извод из пословних књига о извршеним комуналним или сродним услугама; обрачун или извод из пословних књига за потраживање таксе за

⁹Чл. 21. ст. 2. ЗИП 1978. Према Закону о извршном поступку из 2004. године („Службени гласник РС“ бр. 125/2004) веродостојном исправом су се сматрале: меница и чек са протестом и повратним рачуном, ако је то потребно за заснивање потраживања; обвезница и друга хартија од вредности издата у серији које имаоцу дају право на исплату номиналне вредности; фактура (рачун); изводи из пословних књига за цену комуналних услуга, испоруку воде, топлотне енергије, одвоз смећа и сличне услуге; јавна исправа која конституише извршиву новчану обавезу, осим страних јавних исправа; банкарска гаранција; акредитив и оверена изјава извршног дужника која овлашћује извршног повериоца на пренос новчаних средстава (чл. 36. ст. 2. т. 1-8). У ситуацијама када је веродостојна исправа представљала и средство плаћања, на захтев извршног повериоца могао је бити спроведен скраћени поступак извршења.

¹⁰Закон о извршењу и обезбеђењу, „Службени гласник РС“ бр. 31/11, 99/11 – др. закони, 109/13 – УС и 55/2014. У даљем тексту ЗИО 2011.

¹¹Чл. 18. ст. 1. т. 1-11. ЗИО 2011.

јавни медијски сервис; јавна исправа која ствара извршиву новчану обавезу; банкарска гаранција; акредитив; оверена изјава извршног дужника којом овлашћује банку да с његовог рачуна пренесе новчана средства на рачун извршног повериоца; обрачун камате са доказом о основу доспелости и висини потраживања; привремена или окончана ситуација о извршеним грађевинским радовима и обрачун о награди и накнади трошкова адвоката.¹²

Веродостојна исправа, као квалификована исправа, мора бити подобна како би се на основу ње донело решење о извршењу. Једна веродостојна исправа је подобна да се на основу ње донесе решење о извршењу на основу веродостојне исправе уколико су у њој садржани подаци о извршном повериоцу и извршном дужнику, о предмету, врсти, обиму и доспелости обавезе извршног дужника. У случају да се доспелост обавезе извршног дужника не може утврдити из веродостојне исправе, извршни поверилац уз веродостојну исправу мора да приложи и доказ да је извршном дужнику оставио накнадни рок да испуни обавезу.¹³

3. САДРЖИНА ПРЕДЛОГА ЗА ИЗВРШЕЊЕ НА ОСНОВУ ВЕРОДОСТОЈНЕ ИСПРАВЕ

Садржина предлога за извршење на основу веродостојне исправе изричито је предвиђена законом. Према одредби члана 62. ЗИО, у предлогу за извршење на основу веродостојне исправе означавају се идентификациони подаци о извршном повериоцу и извршном дужнику, веродостојна исправа, потраживање извршног повериоца, једно средство или један предмет, или више средстава и предмета извршења, или захтев да се извршење одреди на целокупној имовини извршног дужника и други подаци и исправе који су потребни за спровођење извршења.

Предлог за извршење на основу веродостојне исправе представља радњу извршног повериоца којом се покреће поступак извршења и подноси се стварно и месно надлежном суду. Ситуација је друкчија у случају да се ради о поступку извршења ради намирења потраживања по основу комуналних услуга и услуга из сродних делатности. У том случају, предлог се не подноси стварно и месно надлежном суду, већ јавном извршитељу који је одређен за поступање у датом предмету.¹⁴ Тачније, у поступку ради

¹²Чл. 52. ст. 2. т. 1-12. ЗИО.

¹³Чл. 53. ст. 2. ЗИО.

¹⁴Вид. Решење Вишег суда у Београду, Гж 47/2017 од 17. јануара 2017. године, у: Боранијашевић, В., Васић, П., Николић, Ђ., Палачковић, Д., Јовић-Прлаиновић, О., Станковић, Г., Стојановић, Н., Трговчевић-Прокић, М., Чановић, Ј., Шобат, Т. – Збирка сентенци из грађанског права и грађанског процесног права, књига 1, Службени гласник, Београд, 2018, стр. 579.

намирења новчаног потраживања насталог по основу комуналних услуга или услуга из сродних делатности води се претходни поступак у коме се извршни поверилац захтевом обраћа Комори јавних извршитеља, тражећи одређивање јавног извршитеља који ће поступати по предлогу за извршење.¹⁵ Комора јавних извршитеља је дужна да на захтев извршног повериоца својим актом, у року од пет дана од дана пријема захтева, одреди конкретног и месно надлежног јавног извршитеља, посебно водећи рачуна о томе да је потребно да се јавни извршитељи распоређују равномерно, према азбучном реду уписа у Именик јавних извршитеља и заменика јавних извршитеља и о томе да је за поступање по предлогу за извршење искључиво надлежан јавни извршитељ на чијем подручју извршни дужник има пребивалиште, боравиште или седиште.¹⁶

Предлог за извршење садржи најпре идентификационе податке о извршном дужнику и извршном повериоцу. У случају да се ради о физичким лицима, подаци о извршном дужнику и извршном повериоцу су: име и презиме, пребивалиште, датум рођења и јединствени матични број грађана. Идентификациони подаци о извршном дужнику и извршном повериоцу који је правно лице су: пословно име, матични број и порески идентификациони број.

Извршни поверилац је дужан да у предлогу за извршење означи веродостојну исправу на основу које захтева одређивање извршења. Подразумева се да исправа коју он означава као веродостојну исправу мора да буде законом предвиђена као веродостојна исправа и да буде подобна за извршење. Уз предлог за извршење на основу веродостојне исправе, извршни поверилац је дужан и да приложи веродостојну исправу. Прилагање веродостојне исправе је нужно јер суд на основу веродостојне исправе испитује испуњеност услова за одређивање извршења. Она се прилаже у

¹⁵Начин подношења захтева, садржину захтева извршног повериоца и садржину акта Коморе јавних извршитеља и начин његовог достављања подробније прописује Правилник о садржини и начину подношења захтева извршног повериоца Комори извршитеља за одређивање надлежног извршитеља, садржини одговора Коморе извршитеља и начину достављања одговора Коморе извршитеља извршном повериоцу (2014).

¹⁶Услучају да Комора јавних извршитеља пропусти да у одређеном року одговори на захтев извршног повериоца, извршни поверилац сам врши избор јавног извршитеља на чијем подручју извршни дужник има пребивалиште, боравиште или седиште тако што изабраном јавном извршитељу подноси предлог за извршење и на тај начин покреће поступак. Детаљно: Боранијашевић, В. – Јавноизвршитељско право, Правни факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Косовска Митровица, 2017, стр. 101.

оригиналу, овереној копији или препису.¹⁷ И копија и препис веродостојне исправе морају бити оверени у поступку овере пред јавним бележником.

Обавезан елемент садржине предлога за извршење на основу веродостојне исправе је и означање средства и предмета извршења. Извршни поверилац је дужан да у предлогу означи једно средство и један предмет извршења или више средстава или предмета извршења. Тако извршни поверилац одређује начин спровођења извршења и само од његове воље зависи да ли ће предложити једно или више средстава или један или више предмета извршења. Пошто се предлогом за извршење на основу веродостојне исправе покреће поступак ради намирења новчаног потраживања, извршни поверилац може да означи само средства извршења која су законом предвиђена када је у питању новчано потраживање.

Најновијим изменама и допунама ЗИО из 2019. године прописано је да извршни поверилац у предлогу за извршење на основу веродостојне исправе може да истакне и захтев да се извршење спроведе на целокупној имовини извршног дужника.¹⁸ Тада долази до одступања у односу на правило да је извршни поверилац дужан у предлогу да означи једно или више средстава или један или више предмета извршења. Када захтева да се извршење спроведе на целокупној имовини извршног дужника, извршни поверилац није дужан да у предлогу означи средство и предмет извршења. Изостанак означања средства и предмета извршења у предлогу, по закону, представља предлог извршног повериоца да се извршење спроведе на целокупној имовини извршног дужника.

Предлог за извршење на основу веродостојне исправе је специфичан јер не садржи један процесни захтев извршног повериоца већ, према законским одредбама, два захтева који се истовремено истичу у предлогу. Према ЗИО, предлог за извршење на основу веродостојне исправе садржи и захтев да суд обавезе извршног дужника да намири новчано потраживање извршног повериоца с одмереним трошковима поступка у року од осам дана, а у меничним споровима у року од пет дана од дана достављања решења, и захтев да се одреди извршење ради намирења новчаног потраживања извршног повериоца и трошкова поступка.¹⁹

¹⁷ Чл. 62. ст. 3. ЗИО. Основ за извршење може бити и страна веродостојна исправа. ЗИО је изричито предвидео да одређене стране веродостојне исправе представљају валидан основ за извршење - меница и чек страног лица, са протестом и рачун (фактура) страног лица са отпремницом и опоменом којом је извршни дужник обавештен о обавези. Уколико је страна веродостојна исправа основ за извршење, извршни поверилац мора, поред оригиналне веродостојне исправе да приложи и превод те веродостојне исправе који је извршио судски преводилац на језик који је у службеној употреби у суду.

¹⁸ „Службени гласник РС“ бр. 54/2019.

¹⁹ Чл. 62. ст. 2. ЗИО.

Евидентно је да предлог садржи два захтева које извршни поверилац кумулира у предлогу за извршење и оба захтева представљају предмет одлучивања.²⁰ Први захтев је захтев кондемпнаторне природе којим извршни поверилац захтева од суда да извршном дужнику наложи да намири потраживање извршног повериоца у париционом року који почиње да тече од дана када прими решење. Извршни дужник је дужан да намири потраживање извршног повериоца заједно са одмереним трошковима поступка у року од осам дана од дана пријема решења а у меничним стварима у року од пет дана.

Како потраживање извршног повериоца претходно није утврђено у когниционом поступку, нити је одређен парициони рок, овај захтев представља сурогат тужбеног захтева који би био истакнут у тужби да је раније вођен парнични поступак.²¹

Други процесни захтев који извршни поверилац истиче у предлогу за извршење на основу веродостојне исправе је захтев за извршење. У предлогу мора бити означен захтев за извршење којим се захтева одређивање извршења ради намирења новчаног потраживања извршног повериоца. У литератури се истиче став да се овим захтевом не захтева извршење потраживања из веродостојне исправе већ извршење потраживања које је формулисано у првом, кондемпнаторном захтеву, који је истакнут у предлогу.²² Овакав став се чини оправданим јер се извршење спроводи на основу решења о извршењу које суд доноси. По предлогу за извршење на основу веродостојне исправе суд доноси специфично решење о извршењу, у коме у првом ставу диспозитива налаже извршном дужнику да у законом прописаном року намири новчано потраживање извршног повериоца са одмереним трошковима поступка. У том смислу, принудно намирење се спроводи ради намирења потраживања које се утврђује управо првим ставом диспозитива решења о извршењу на основу веродостојне исправе. Предмет принудног извршења није потраживање које је означено у веродостојној исправи и које се њоме доказује у високом степену вероватноће, већ потраживање које је утврђено у решењу о извршењу.

Елемент садржине предлога за извршење на основу веродостојне исправе може бити и један посебан захтев. Како законодавац прописује, у случају да је закључен споразум о месној надлежности, извршни поверилац може тражити у предлогу за извршење да се, ако поступак буде настављен

²⁰Станковић, Г. – Палачковић, Д. – Трешњев, А. – Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу, Службени гласник, Београд, 2018, стр. 321. О захтевима садржаним у предлогу за извршење на основу веродостојне исправе, видети и: Рачић, Р. – Извршно процесно право, Правни факултет у Бањој Луци, Бања Лука, 2009, стр. 48.

²¹Станковић, Г. – Палачковић, Д. – Трешњев, А. наведено дело, стр. 322.

²²Исто, стр. 322.

као по приговору против платног налога, настави пред судом који је надлежан по споразуму о месној надлежности.²³ Ово специфично законско решење није постојало у ранијим законским текстовима а у вези је са евентуалним приговором извршног дужника на донето решење о извршењу на основу веродостојне исправе. Када суд донесе решење о извршењу на основу веродостојне исправе, извршни дужник може на то решење изјавити приговор,²⁴ као редовни правни лек. Законодавац регулише питања у вези са процесном легитимацијом за изјављивање приговора, таксативно су прописани разлози због којих приговором може да се напада решење о извршењу на основу веродостојне исправе, одређена је садржина приговора и детаљно су уређени поступак по приговору и одлуке које у том поступку могу бити донете.

Управо одлучивање у поступку по приговору извршног дужника јесте мотив за извршног повериоца да у предлогу истакне захтев да се поступак, ако буде настављен као по приговору против платног налога, настави пред судом који је надлежан по споразуму о месној надлежности. Извршни дужник има право да поднесе приговор против решења о извршењу на основу веродостојне исправе и побија решење у оном делу којим му је наложено да намири потраживање извршног повериоца у одређеном року. Фактички, он напада кондемпнаторни део диспозитива решења о извршењу на основу веродостојне исправе. Уколико извршни дужник учини вероватним своје наводе из приговора, веће суда може одредити да се поступак наставља као поступак поводом приговора против платног налога, а ако суд за то није стварно или месно надлежан, списи предмета се достављају надлежном суду. Веће суда ће решењем којим одређује да се поступак наставља као парнични

²³Вид. Решење Апелационог суда у Београду, Р76/13 од 13. новембра 2013. године, у: Боранијашевић, В., Здравковић, Д., Палачковић, Д., Јовић-Прлаиновић, О., Станковић, Г., Стојановић, Н., Трговчевић-Прокић, М., Чановић, Ј., Челић, Д. – Збирка сентеници из грађанског права и грађанског процесног права, књига 3, Службени гласник, Београд, 2020, стр. 223-224.

²⁴Најновијим изменама и допунама ЗИО поступак по приговору на решење о извршењу на основу веродостојне исправе битно је измењен у односу на ранија законска решења. У литератури се истиче да су ранија законска решења у погледу поступка по приговору извршног дужника на решење о извршењу на основу веродостојне исправе доводила до тога да поступак извршења предуго траје јер је било омогућено и одлучивање у трећен степену (одлучивање о жалби на одлуку која је донета у поступку по приговору), иако су били прописани рокови у којима је вршено достављање и у којима је требало одлучити о изјављеном правном леку (Станковић, Г. – Предговор за закон о извршењу и обезбеђењу, у: Закон о извршењу и обезбеђењу, Службени гласник, Београд, 2019, стр. 31). Због тога је законодавац изменио раније важећа правила, тежећи да елиминише слабости нормативних решења на које је указала судска пракса.

поступак поводом приговора против платног налога, одредити застајање са поступком извршења до окончања парничног поступка.²⁵

У овом тренутку се активира посебан захтев извршног повериоца истакнут у предлогу за извршење а односи се на споразум странака о месној надлежности суда. Пошто пре поступка извршења није вођен парнични поступак а међу странкама постоји спор око потраживања,²⁶ покренути поступак се наставља управо пред парничним судом чија месна надлежност је уговорена споразумом о месној надлежности. Према закону, извршни поверилац је дужан да приложи споразум о месној надлежности уз предлог за извршење што је неопходно како би се конкретна правна ствар уступила управо парничном суду који чија је месна надлежност уговорена. У литератури се с правом истиче да ово законско решење елиминира могућност да се у парничном поступку истиче приговор месне ненадлежности и на тај начин одуговлачи поступак.²⁷

Обавезан елемент садржине предлога за извршење на основу веродостојне исправе је и означавање јавног извршитеља.²⁸ Према дикцији законодавца, извршни поверилац је дужан да у предлогу за извршење на основу веродостојне исправе назначи конкретно одређеног и месно надлежног јавног извршитеља да спроведе извршење.²⁹ Подразумева се да

²⁵Чл. 90. ст. 4. ЗИО. Од одлуке парничног суда зависи ток поступка извршења. У случају да парнични суд донесе пресуду којом се укида део решења о извршењу на основу веродостојне исправе којим је извршном дужнику наложено да намири новчано потраживање извршног повериоца, пошто пресуда постане правноснажна, поступак извршења се обуставља. Међутим, ако парнични суд донесе одлуку којом одржава на снази решење о извршењу на основу веродостојне исправе у кондемпнаторном делу, поступак извршења се наставља кад пресуда парничног суда постане правноснажна.

²⁶Станковић, Г. – Палачковић, Д. – Трешњев, А. наведено дело, стр. 323.

²⁷Исто.

²⁸Означивање јавног извршитеља у предлогу за извршење представља законско решење уведено одредбама ЗИО и није било предвиђено одредбама ЗИО 2011, иако су јавни извршитељи били уведени управо тим законским текстом. Према ЗИО 2011, извршни поверилац је имао право да изабере да ли ће извршење спровести суд или јавни извршитељ јер је важио систем паралелног извршења. ЗИО 2015 је елиминисао систем алтернативне надлежности за спровођење извршења јер је законом изричито прописано у којим извршним правним стварима извршење спроводи суд а у којима јавни извршитељ и од воље извршног повериоца не зависи да ли ће извршење које је суд одредио спровести судски или јавни извршитељ (Боранијашевић, В. наведено дело, стр. 16). Из тог разлога, у извршним правним стварима у којима јавни извршитељ спроводи извршење, у самом предлогу за извршење извршни поверилац мора да означи јавног извршитеља који ће спровести извршење и предложи суду да га одреди да извршење спроведе.

²⁹Чл. 63. ЗИО. Вид. Решење Привредног апелационог суда, Иж. 12/84/2017 од 5. октобра 2017. године, у: Боранијашевић, В., Николић, Ђ., Палачковић, Д., Јовић-Прлаиновић, О.,

мора бити означен јавни извршитељ који је именован за подручје суда коме је извршни поверилац поднео предлог за извршење на основу веродостојне исправе. Сматра се да се оваквим законским решењем на посредан начин подстиче конкурентност јавних извршитеља јер извршни поверилац може, у складу са принципом диспозиције, да одабере јавног извршитеља за кога сматра да ће поступак спровођења извршења спровести ефикасно.³⁰ Фактички, означавањем јавног извршитеља у предлогу за извршење извршни поверилац предлаже суду да означеног јавног извршитеља одреди за спровођење извршења. Означење конкретно одређеног и месно надлежног јавног извршитеља у предлогу за извршење је обавезан елемент садржине предлога. У случају да извршни поверилац пропусти да значи јавног извршитеља, предлог за извршење на основу веродостојне исправе ће бити одбачен.³¹

4. РЕШЕЊЕ О ИЗВРШЕЊУ НА ОСНОВУ ВЕРОДОСТОЈНЕ ИСПРАВЕ

Решење о извршењу на основу веродостојне исправе које суд доноси ради намирења новчаног потраживања извршног повериоца чије постојање произлази из веродостојне исправе, има, поредобавезне,³² и специфичну садржину.

У диспозитиву решења о извршењу на основу веродостојне исправе садржана су два става и две одлуке које се истовремено доносе. То је и логична последица чињенице да је извршни поверилац у предлогу за извршење кумулирао два процесна захтева. У првом ставу диспозитива решења извршни суд утврђује да постоји потраживање повериоца и наређује извршном дужнику да у одређеном року (у року од осам дана, а у меничним и чековним стварима у року од пет дана од достављања решења) намири повериочево потраживање заједно са одмереним трошковима поступка. Управо овај став решења о извршењу на основу веродостојне исправе представља кондемпнаторну одлуку која замењује платни налог, која под

Станковић, Г., Стојановић, Н., Трговчевић-Прокић, М., Чановић, Ј., Челић, Д. – Збирка сентени из грађанског права и грађанског процесног права, књига 2, Службени гласник, Београд, 2019, стр. 198.

³⁰Станковић, Г. – Палачковић, Д. – Трешњев, А. – Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу, Службени гласник, Београд, 2018, стр. 325.

³¹Вид. Решење Вишег суда у Пожаревцу, Гж 1 56/2017(2016) од 19. априла 2017. године, у: Боранијашевић, В. и др. 2018, стр. 580.

³²Обавезна садржина решења односи се на суд, извршног повериоца, извршног дужника, веродостојну исправу, потраживање извршног повериоца, поуку о правном леку и друге податке потребне за спровођење извршења.

одређеним условима може да постане извршна исправа.³³ У другом ставу диспозитива решења, извршни суд одређује извршење ради остваривања новчаног потраживања извршног повериоца и трошкова поступка извршења одређеним средством и на одређеном предмету извршења или одређује извршење на целокупној имовини извршног дужника. Уколико је извршни поверилац предложио извршење на целокупној имовини извршног дужника и није у предлогу назначио средство и предмет извршења, јавни извршитељ идентификује имовину извршног дужника и доноси закључак којим одређује средство и предмет извршења.³⁴ Јавни извршитељ у тој ситуацији бира најпогодије средство и предмет извршења како би ефикасно спровео извршење. Такође, у решењу се одређује да извршење спроводи јавни извршитељ кога је извршни поверилац назначио у предлогу за извршење на основу веродостојне исправе.³⁵

Решење о извршењу на основу веродостојне исправе мора да буде образложено.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Поступак извршења на основу веродостојне исправе, као што је напред наведено, егзистира још од 1978. године и тада је у правни систем био уведен како би заменио вођење посебног парничног поступка за издавање платног налога у оним ситуацијама када је потраживање неспорно и када се постојање потраживања доказује веродостојном исправом којом се оно у високом степену чини вероватним. Прецизније, вођењем поступка извршења на основу веродостојне исправе се избегава прво, вођење парничног поступка ради издавања платног налога који би представљао извршну исправу и потом, вођење поступка извршења, и омогућава се да се у самом поступку извршења на основу веродостојне исправе ствара извршна исправа и спроводи извршење на основу те креиране извршне исправе.

Управо специфична структура поступка извршења на основу веродостојне исправе изискује и посебну садржину предлога за извршење на основу веродостојне исправе, као иницијалне радње којом извршни поверилац покреће поступак извршења ради принудног намирења свог, искључиво, новчаног потраживања.

Садржина предлога за извршење на основу веродостојне исправе је изричито прописана законом и предлог мора да садржи све елементе формалне садржине. У супротном, предлог ће бити одбачен.

Посебна специфичност предлога је да садржи два процесна захтева који представљају предмет одлучивања – први, кондемпнаторне природе,

³³Кеча, Р., Кнежевић, М. нав. дело, стр. 566.

³⁴Чл. 67. ст. 3. ЗИО.

³⁵Чл. 68. ст. 1. ЗИО.

којим извршни поверилац захтева од суда да извршном дужнику наложи да намири његово потраживање, заједно са одмереним трошковима поступка, у партиципационом року који почиње да тече од дана када прими решење, и други, којим се захтева одређивање извршења ради намирења новчаног потраживања извршног повериоца. Због тога је и решење о извршењу на основу веродостојне исправе које суд доноси специфично, јер диспозитив решења садржи две одлуке – једну, којом извршни суд утврђује да постоји потраживање повериоца и наређује извршном дужнику да у одређеном року на мири повериочево потраживање заједно са одмереним трошковима поступка и која представља замену за платни налог и постаје извршна исправа под одређеним условима, и другу, којом извршни суд одређује извршење ради остваривања новчаног потраживања извршног повериоца и трошкова поступка извршења одређеним средством и на одређеном предмету извршења или одређује извршење на целокупној имовини извршног дужника.

Анализа законских правила која се односе на поступак извршења на основу веродостојне исправе, врсте веродостојних исправа и предлог којим се поступак покреће, показала је да се број веродостојних исправа предвиђених законским одредбама годинама повећавао и да су се правила о садржини предлога и правила поступка мењала у складу са потребама савременог друштва и правног система.

Vladimir BORANIJAŠEVIĆ, LL.D.

Full-time Profesor

University of Pristina - Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

A MOTION FOR ENFORCEMENT BASED ON AN AUTHENTIC DOCUMENT

A motion for enforcement represents an initial procedural action of an executive creditor by which they initiate a procedure of enforcement for the sake of a coercive settlement of their own claims. As either an executive or authentic document could be grounds for enforcement, the Law on Enforcement and Security of the Republic of Serbia regulates in detail a motion for enforcement based on an authentic document.

By a motion for enforcement based on an authentic document, an executive creditor initiates a procedure of enforcement for the sake of settlement of monetary claims, the existence of which can be highly proved by the authentic document. A motion for enforcement based on an authentic document has a specific content, since before the procedure of enforcement no procedure had been conducted, in which the existence of claims would have undoubtedly been determined. That is the reason why an executive creditor cumulates two procedural requests in the motion. By the first one, which is of condemnatory nature, the executive creditor requests the court to order an executive debtor to settle the claims of the executive creditor in the deadline for a voluntary fulfillment of duty, the deadline starting from the day of receiving the decision. By the second one the executive creditor requests ordering the enforcement for the sake of settlement of monetary claims of the executive creditor.

In the paper, the author analyzes the legal provisions regarding a motion for enforcement based on an authentic document, points to the kinds of authentic documents, in detail discusses all the elements of the contents of a motion, and briefly presents the contents of the enforcement decision based on an authentic document.

Keywords: *a motion for enforcement, grounds for enforcement, an authentic document, an executive creditor, an executive debtor, a public enforcement officer.*

ЛИТЕРАТУРА

Боранијашевић Владимир, Јавноизвршитељско право, Правни факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Косовска Митровица, 2017.

Боранијашевић Владимир, Васић Предраг, Николић Ђорђе, Палачковић Душица, Јовић-Прлаиновић Олга, Станковић Гордана, Стојановић Наташа, Трговчевић-Прокић, Милена, Чановић Јелена, Шобат Тања, Збирка сентенци из грађанског права и грађанског процесног права, књига 1, Службени гласник, Београд, 2018, стр. 579.

Боранијашевић Владимир, Николић Ђорђе, Палачковић Душица, Јовић-Прлаиновић Олга, Станковић Гордана, Стојановић Наташа, Трговчевић-Прокић Милена, Чановић Јелена, Челић Душко, Збирка сентенци из грађанског права и грађанског процесног права, књига 2, Службени гласник, Београд, 2019;

Боранијашевић Владимир, Здравковић Добрила, Палачковић Душица, Јовић-Прлаиновић Олга, Станковић Гордана, Стојановић Наташа, Трговчевић-Прокић Милена, Чановић Јелена, Челић Душко, Збирка сентенци из грађанског права и грађанског процесног права, књига 3, Службени гласник, Београд, 2020.

Закон о извршењу и обезбеђењу, „Службени гласник РС“ бр. 31/11, 99/11 – др. закони, 109/13 – УС и 55/2014.

Закон о извршењу и обезбеђењу, „Сл. Гласник РС“ бр. 106/2015, 106/2016 – аутентично тумачење, 113/2017 – аутентично тумачење и 54/2019.

Закон о извршном поступку, „Сл. лист СФРЈ“ бр. 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 и 35/91.

Закону о извршном поступку, „Службени гласник РС“ бр. 125/2004.

Кеча Ранко, Кнежевић Марко, Грађанско процесно право, Приручник за полагање правосудног испита, Службени гласник, Београд, 2017, стр. 567.

Познић Боривоје, Ракић-Водинелић, Весна, Грађанско процесно право, Савремена администрација, 1999, стр. 446.

Правилник о садржини и начину подношења захтева извршног повериоца Комори извршитеља за одређивање надлежног извршитеља, садржини одговора Коморе извршитеља и начину достављања одговора Коморе извршитеља извршном повериоцу, Комора јавних извршитеља, 2014.

Рачић Ранка, Извршно процесно право, Правни факултет у бањој Луци, Бања Лука, 2009.

Станковић Гордана, Лексикон грађанског процесног права, Службени гласник, 2018.

Станковић Гордана, Предговор за закон о извршењу и обезбеђењу, у: Закон о извршењу и обезбеђењу, Службени гласник, Београд, 2019.

Станковић Гордана, Боранијашевић, Владимир, Право извршења и право обезбеђења, Правни факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Косовска Митровица, 2017.

Станковић Гордана, Палачковић Душица, Трешњев Александра, Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу, Службени гласник, Београд, 2018.

Трива Синиша, Белајец Велимир, Дика Михајло, Судско извршно право, општи део, Информатор, Загреб, 1980.